

Đoàn kết Phật giáo cùng Pháo đài Apache

ISSN: 2734-9195 09:05 29/10/2025

Khi chúng ta tụng niệm, ăn trong chính niệm và mở rộng trái tim, chúng ta chạm tới mảnh đất thiêng liêng Oak Flat và tất cả những người đang đứng lên bảo vệ nơi đó.

Tại sa mạc Sonoran, ở vùng tiểu bang Arizona (Mỹ), một nơi linh thiêng của người Apache về phía Tây, gọi là Oak Flat (theo tiếng Apache: Chi'chil Biłdagotee), có nguy cơ sắp thuộc sở hữu của một công ty khai khoáng đồng quốc tế. Một liên minh đa tôn giáo đáng chú ý, trong đó có các cộng đồng Phật giáo đã cùng phản đối việc chuyển giao đất này, một vụ việc đã đi qua nhiều vòng kiện tụng pháp lý.

Từ thuở xa xưa, người Apache và các bộ tộc bản địa khác đã đến Oak Flat để cầu nguyện, lấy nước và cây thuốc cho các nghi lễ, tưởng niệm người quá cố và tổ chức những sinh hoạt tôn giáo.

Một số cây sồi trong khu vực có niên đại hơn một nghìn năm, hạt sồi (Acorn) là nguồn lương thực quan trọng và cũng dùng trong nghi lễ. Các thiếu nữ Apache thường đến Chi'chil Biłdagotee để thực hiện nghi thức trưởng thành.

Buổi cầu nguyện “Prayer run” tháng 06/2025 cho Oak Flat. (Từ trái sang phải): Jim Lichti, Bhikkhu Vasu Bandhu, Jessie (không rõ họ) của Apache Stronghold, Marcia Klotz, Cathy Cockrell, Zack Richards (không rõ tên), Doe Hoyer và những người đang quỳ gối: Joanne Connelly và Mục sư Susan Hayward. Ảnh do Cathy Cockrell và Joanne Connelly cung cấp.

Trong nhiều năm, chính phủ liên bang từng bảo vệ Oak Flat. Tuy nhiên, năm 2014, một điều khoản được chèn vào Đạo luật Ủy quyền Quốc phòng (National Defense Authorization Act) đã quy định chuyển mảnh đất này cho Resolution Copper - một dự án khai khoáng hợp tác liên doanh lớn (liên quan đến các tập đoàn khai khoáng đa quốc gia).

Resolution Copper dự kiến khai thác mỏ bằng phương pháp có thể khiến khu vực sụt lún, tạo thành một hố lớn rộng gần 3 km và sâu 300 mét. Dự án nếu thực hiện sẽ tàn phá Oak Flat và vùng sa mạc lân cận, khiến nơi linh thiêng này trở nên không thể tiếp cận được cho cộng đồng bản địa đã gìn giữ nơi đó.

Phong trào phản kháng việc chuyển giao đất được dẫn dắt bởi Apache Stronghold (tạm dịch: Pháo đài Apache), một tổ chức phi lợi nhuận tại San Carlos, Arizona, gồm cả thành viên bản địa lẫn đồng minh không phải bản địa, nhằm bảo vệ quyền tự do tôn giáo và các địa điểm linh thiêng của người bản địa, trong đó có Oak Flat. Những nỗ lực pháp lý nhằm bảo vệ Oak Flat đã trải qua nhiều bước ngoặt: ngày 27/05/2025, Tòa án Tối cao Hoa Kỳ từ chối xem lại vụ kiện tự do tôn giáo do Apache Stronghold khởi kiện (đơn xin xem xét bị bác), nhưng các tranh tụng vẫn tiếp diễn ở các tòa án cấp thấp hơn.

Cuộc chiến bảo vệ Oak Flat không chỉ diễn ra trong phòng xử án mà còn mang tính tâm linh sâu sắc. Kể từ 2015, Apache Stronghold đã tổ chức các cuộc chạy cầu nguyện nhiều ngày đến các địa điểm linh thiêng của người Apache, trong đó có Oak Flat. Người bản địa và các đồng minh không phải bản địa được mời tham gia, chứng kiến và đôi khi tham dự các nghi lễ dọc tuyến hành trình.

Tháng 2/2025, hai hành giả theo **truyền thống Làng Mai**, Joanne Connelly và Cathy Cockrell, được thúc đẩy tìm hiểu về Oak Flat sau khi nghe người bạn Jim, một nhà hoạt động Mennonite tham gia Coalition to Dismantle the Doctrine of Discovery (Liên minh Phá bỏ Học thuyết Khám phá). Liên minh này được sáng lập nhằm ứng phó với những tổn hại lịch sử do “Doctrine of Discovery” gây ra đối với các dân tộc bản địa.

Khi tìm hiểu, Joanne và Cathy đã góp sức thành lập phái đoàn Phật giáo đầu tiên tham gia “Prayer run” Oak Flat vào tháng 6/2025, gồm sáu thành viên đến từ nhiều truyền thống và tiểu bang khác nhau, được hỗ trợ bởi Liên minh nói trên. Sau đó, thêm nhiều hành giả Phật giáo tham gia, lập nên Buddhist Working Group (Nhóm Công tác Phật giáo), hiện có khoảng 15 thành viên, nhiều người thuộc các tăng đoàn liên kết với Cộng đồng Phật giáo dân thân Làng Mai (Plum Village Community of Engaged Buddhism - PVCEB), cùng các cộng đồng như Dhammapada Sangha, Spirit Rock, Sacred Mountain Sangha, East Bay Meditation Center, Singing Frogs Sangha và Upaya Sangha of Tucson. Họ đã thuyết trình tại các tăng đoàn về nỗ lực bảo vệ Oak Flat, tổ chức các vòng cầu nguyện và hỗ trợ chuyển diễn thuyết toàn quốc của lãnh đạo Apache Stronghold, Tiến sĩ Wendsler Nosie.

Vấn đề Oak Flat không chỉ là một điểm nóng địa phương mà có sức lan tỏa rộng khắp. Như Carolina León Rolón (thuộc Earth Holder Sangha (tạm dịch: Tăng đoàn hộ trì trái đất) của Làng Mai) nhận xét, những gì đang diễn ra tại Oak Flat phản ánh mô thức lặp đi lặp lại trên “Turtle Island” (Châu Mỹ) trong suốt 500 năm qua. Trong Ngày Văn hóa Bản địa vừa qua (Indigenous Peoples Day), liên minh đa tôn giáo đã cùng Apache Stronghold tham gia buổi cầu nguyện tại Oak Flat, phát trực tiếp tới khán giả toàn cầu; đồng thời họ tổ chức những “Echo Vigils” (tạm dịch: Tiếng vọng buổi nguyện cầu) ở nhiều điểm khác nhau nhằm khuếch đại thông điệp bảo vệ nơi linh thiêng này, và mời cộng đồng Phật tử cùng tham dự.

Liên minh đa tôn giáo đã biên soạn một bộ công cụ (toolkit) cho những ai muốn tổ chức Echo Vigils. Nhóm Công tác Phật giáo đang phát triển những “thực hành hỷ lạc” như nhà văn kiêm nhà hoạt động Louise Dunlap mô tả, để đứng về phía người bản địa. Louise khuyến khích những Phật tử muốn ủng hộ hãy “dùng

năng lượng cầu nguyện để tiếp cận những người ra quyết định và làm chính sách” qua việc viết bài xã luận, thư gửi báo địa phương và liên hệ đại diện dân cử.

Dù lựa chọn hành động nào, chúng ta có thể đem hơi ấm chính niệm và từ bi vào từng việc làm ủng hộ người bản địa. Như trang mạng Deer Park Monastery viết: *“Khi chúng ta tụng niệm, ăn trong chính niệm và mở rộng trái tim, chúng ta chạm tới mảnh đất thiêng liêng Oak Flat và tất cả những người đang đứng lên bảo vệ nơi đó”*.

Tác giả: **Maia Duerr**/Chuyển ngữ và biên tập: **Thường Nguyên**

Nguồn: buddhistdoor.net